

Tussenevaluatie van Nu Niet Zwanger

Onderdeel van het regionale programma Kansrijke Start



Nu Niet Zwanger is er voor kwetsbare mensen (m/v) die nu niet zwanger willen worden.

Nu Niet Zwanger (NNZ) ondersteunt mensen in kwetsbare omstandigheden* een bewuste keuze te maken over het moment van hun kinderwens, zodat zij niet onbedoeld zwanger raken. Onbedoelde zwangerschappen met vaak schrijnende gevolgen voor het kind en de ouders. De begeleiding is actief, en biedt naast een eerlijk gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie, zo nodig praktische of financiële begeleiding. *) Denk onder andere aan psychiatrische problematiek, verstandelijke beperking, verslaving, dakloosheid, loverboyproblematiek

Hoe werkt het in de praktijk? Gynaecoloog Annemieke van Wijck, wethouder Frans Schatorjé en inhoudelijk coördinator Renee van de Bool vertellen verhalen uit de praktijk van Nu Niet Zwanger. Kijk hier: [filmpje: wanneer het verstandig is om nu niet zwanger te worden](#)

Nu Niet Zwanger (NNZ) en Kansrijke Start

Begin 2020 kreeg de regionale samenwerking vorm om ieder kind de best mogelijk start in het leven te geven. Kansrijke Start is de paraplu voor de integrale aanpak, verbinding én verbreding in de regio om (aanstaande) kwetsbare ouders en hun kinderen zo goed mogelijk te ondersteunen bij de eerste 1000 dagen van een kind. Een onbedoelde en vaak ongewenste zwangerschap geeft een kind en de ouders niet de best mogelijke start.

Een bewuste keuze maken over het moment van de kinderwens voorkomt dit. Het programma Nu Niet Zwanger past dan ook naadloos in de doelstelling van Kansrijke Start. Het implementatieproject NNZ is begin 2020 gestart. In deze evaluatie wordt het verloop van de implementatie in de regio toegelicht met de daarbij behorende conclusies en aanbevelingen.



Nu Niet Zwanger kijkt terug



Het Nu Niet Zwanger team: v.l.n.r. Ellen Jeuken (projectleider), Renee van de Bool en Riet Mertens (inhoudelijk coördinatoren)

De totale implementatieperiode tot nu toe:

Eerste helft 2020

- ✓ Programmastructuur werd ingericht.
- ✓ 2 Inhoudelijke coördinatoren (IC's)¹ werden geworven en opgeleid.
- ✓ Contact werd gelegd met gynaecologen, huisartsen en verloskundigen voor de juiste medische ondersteuning.
- ✓ De belangrijkste instellingen werden benaderd uit: Jeugdzorg, GGZ, gemeentelijke wijkteams, Beschermd wonen, Veilig Thuis, Crisisopvang, Maatschappelijk werk, CJG, JGZ etc.

Tweede helft 2020

- ✓ Organisaties schoven professionals naar voren voor de training tot aandachtfunctionaris.
- ✓ De eerste cliënten werden begeleid.
- ✓ Eerste instellingen gingen van start.

¹ De twee inhoudelijk coördinatoren zijn de spil van het programma: zij leiden professionals uit instellingen op tot aandachtfunctionaris die als taak hebben Nu Niet Zwanger te implementeren in de eigen instelling. Ze bewaken de kwaliteit door middel van intervisie. De inhoudelijk coördinatoren begeleiden ook cliënten die naar hen worden verwezen, dit gebeurt om inhoudelijke redenen (de situatie is complex), praktische of financiële redenen. De doelstelling is dat zoveel mogelijk cliënten in de eigen organisatie worden begeleid.

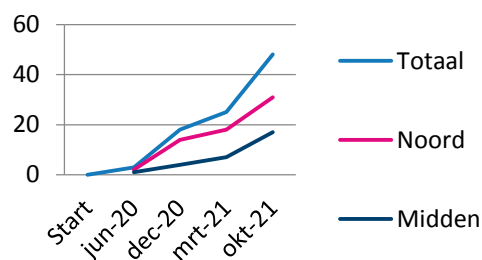
- ✓ Inhoudelijk coördinatoren startten met trainen en intervisie (per professional 4x per jaar).

2021 tot heden:

- ✓ Het accent lag op de cliënten die naar ons werden verwezen én de steun aan aandachtfunctionarissen. Dit leverde direct cliënten op die een keuze konden maken en regie over hun kindwens kregen.
- ✓ Het verloop van de implementatie werd gepresenteerd in ambtelijke en bestuurlijke overleggen.
- ✓ Blijvend werden nieuwe instellingen benaderd en werd er overleg gevoerd met medische professionals.
- ✓ De 'kindwens vraag' werd in het JGZ Dossier gevoegd. Zo werken we mee aan de doorontwikkeling van het programma.

De naar NNZ verwezen casuïstiek overtuigt

De grafiek laat zien dat men ons vanaf het begin met cliënten wist te vinden en dat het aantal bleef stijgen. **In de praktijk zijn er nog meer cliënten geholpen. NNZ werd door 70 aandachtfunctionarissen in 30 instellingen op de kaart gezet en onderdeel gemaakt van hun werk. In instellingen bleek de registratie lang niet altijd ingevuld.** Het verschil tussen Noord en Midden is o.a. te verklaren doordat de inhoudelijk coördinator 'Noord' bij de start al bekend was in Venlose organisaties die met de NNZ doelgroep werken. Deze constatering hebben geleid tot aanbevelingen (pag.4)





Informatie over de verwijzingen

Met niet alle cliënten zijn op dit moment de gesprekken afgelopen. Tot nu toe koos 84% voor uitstel van de kinderwens en 8% deze niet uit te stellen. De rest weet het nog niet. Meestal (45%) werd de casus verwezen naar NNZ vanwege de extra kennis bij ons team. In 30% was het ontbreken van geld de reden. Ook ons medisch netwerk en onze mogelijkheid tot het blijven volgen van de cliënt, waren redenen. De spiraal, prikpil of Implanon (hormoon staafje in de arm) waren de meest gekozen vormen van anticonceptie (71%) die we hebben kunnen laten plaatsen. Bij deze vormen van anticonceptie is het voordeel dat er niet dagelijks aan gedacht hoeft te worden.

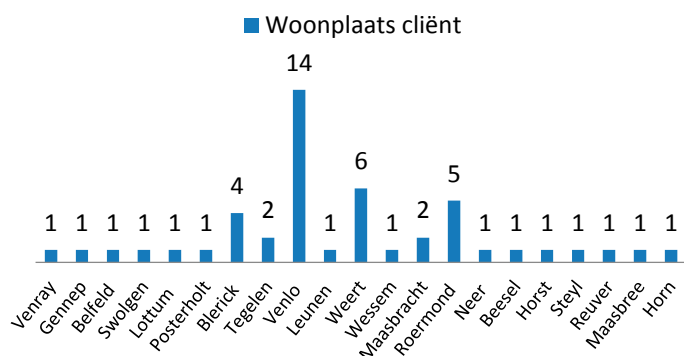
Niet alleen uit de 'grote stad'

De cliënten die naar ons werden verwezen, kwamen niet alleen uit stedelijk gebied², maar ook uit kleinere plaatsen én werden door verschillende soorten van 'sectoren' aangemeld bij het programma:

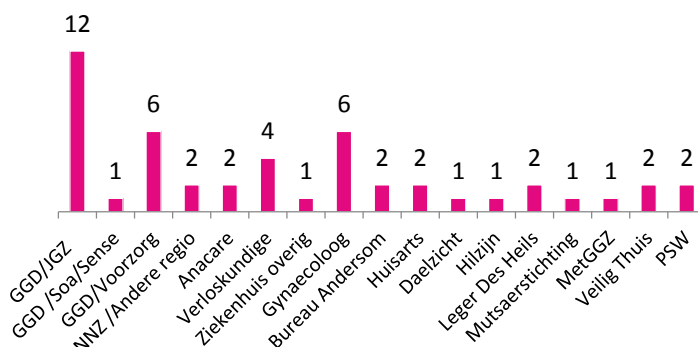
Praktijkvoorbeeld

Romy, 27 jaar, moeder van een peuter en baby. Beide keren was ze onbedoeld zwanger. Haar partner heeft twee kinderen uit een eerdere relatie, die hij wel ziet, maar die niet bij hem mogen wonen. Romy heeft medische problemen waardoor als anticonceptie alleen een koperspiraal of een sterilisatie een optie is. Er zijn grote schulden. En er is veel professionele hulpverlening voor de begeleiding van de opvoeding in huis. Romy wil Nu Niet meer Zwanger worden. De weg om het spiraal geplaatst te krijgen is er een met hobbels: Romy, de inhoudelijk coördinator van Nu Niet Zwanger en de gynaecoloog hebben hier samen de schouders onder gezet. Meerdere bezoeken aan het ziekenhuis waren nodig. Er werden tranen gehuild, angsten gedeeld en steeds opnieuw was er het vertrouwen: Romy wilde niet meer onbedoeld zwanger worden en uiteindelijk lukte het om een koperspiraal geplaatst te krijgen. Nu Niet Zwanger en de gynaecoloog waren er om haar de regie te geven om te kiezen en de keuze waar te maken. En Romy was vooral opgelucht en trots op zichzelf.

Aantal cliënten uit woonplaats:



Aantal aanmeldingen door:



² Het aantal verwijzingen uit Venlo wordt o.a. verklaard door de voorsprong in bekendheid in de instellingen waarmee de inhoudelijk coördinator uit Noord daar aan het programma begon.



Wie brengen NNZ in praktijk?



De aandachtsfunctionarissen NNZ worden binnen hun eigen organisatie in het sociaal domein onze ambassadeurs, zijn degenen die in hun organisatie het aanspreekpunt zijn en zo nodig casuïstiek begeleiden of oppakken. Zij worden getraind/ begeleid door NNZ en schalen zo nodig casuïstiek op.

Totaal zijn 70 aandachtsfunctionarissen uit 30 organisaties opgeleid en krijgen intervisie. *zij brengen NNZ verder in de eigen organisatie: 85 professionals volgden tot nu toe de e-learning

NNZ brengt (veel) meer op dan het kost

Maatschappelijk belang en ethische onderbouwing staan voorop. Echter financiële onderbouwing speelt ook een rol. In opdracht van de VNG is dit onafhankelijk onderzocht. Bij een investering van ± € 300 en een kostenberekening over alleen de zorgkosten uit het eerste levensjaar van het kind, levert het onderzoek het volgende:

Bij het voorkomen van een onbedoelde zwangerschap zijn de baten ± € 7000 bij een gezin dat bij een wel doorgezette zwangerschap opvoedondersteuning nodig zou hebben gehad; ± € 17.500 bij een moeder die niet voor het kind kan zorgen en waarbij het kind wordt afgestaan aan een pleeggezin, en ± € 52.000 bij een moeder die alleen in een begeleid-wonen instelling haar kind kan opvoeden.

Zie: [Kosten en de baten van Nu Niet Zwanger](#)

Wetenschappelijke evaluatie NNZ: "Cliënten zijn tevreden over de begeleiding ..."

Bij de Academische werkplaats Brabant (Tranzo) werd tot 2021 onderzoek gedaan naar de organisatie en uitvoering van NNZ in Midden-Brabant. Hierin zijn de ervaringen van hulpverleners en cliënten met het programma onderzocht. Een belangrijke uitkomst is dat hulpverleners de noodzaak van het programma onderschrijven en zich verantwoordelijk voelen voor de uitvoering ervan. Cliënten zijn tevreden over de begeleiding die ze krijgen vanuit het programma en voelen zich in hun kracht gezet. Verbeterpunten zijn er ook. De aanbevelingen uit het onderzoek zijn hieronder verwerkt.

Kijk en lees: ["Er is al veel leed voorkomen" uitkomsten onderzoek](#) en [Factsheet Onderzoek](#)

Aanbevelingen voor de komende tijd

- ✓ Houd vast aan de kracht van het programma: de inhoudelijke opzet van Nu Niet Zwanger (aanbeveling uit het wetenschappelijk onderzoek).
- ✓ Geef extra aandacht aan Midden-Limburg om NNZ daar (nog) meer bekendheid te geven.
- ✓ Geef extra aandacht aan 'sectoren' waar NNZ nog onvoldoende bekend is (b.v. maatschappelijke opvang).
- ✓ Heb aandacht voor duurzame borging binnen instellingen en het zichtbaar maken van casuïstiek die daar is opgepakt.
- ✓ Houd NNZ op de agenda: bij gemeenten, ketenpartners in het sociaal domein en het medisch domein.
- ✓ Blijf de samenwerking zoeken met initiatieven vanuit Kansrijke Start.

Vragen of informatie? NNZ@vrl.nl

[website GGDLN](#) of de [landelijke website NNZ](#).